

Ένας νέος ρόλος για το κράτος Η διεύρυνση του κράτους αιτία των σημερινών προβλημάτων

Η δημοσιονομική κρίση, τα ελλείμματα, το τεράστιο δημόσιο χρέος, τα υψηλά επιτόκια και ο πληθωρισμός, όλα δηλαδή τα μεγέθη που περιγράφουν την «απόκλιση» της ελληνικής οικονομίας αποτελούν απλώς όψεις ενός κεντρικού πολιτικού προβλήματος: της σχέσης του Κράτους με την οικονομία και την κοινωνία, όπως διαμορφώθηκε σε όλη σχεδόν τη μεταπολεμική περίοδο, αλλά με ιδιαίτερη ένταση από τα τέλη της δεκαετίας του '70 μέχρι πρόσφατα.

Σήμερα, ο δημόσιος τομέας εξακολουθεί να κυριαρχεί στην οικονομική ζωή της χώρας: Διατηρεί τη δεσπόζουσα και συχνά μονοπωλιακή θέση του στον ηλεκτρισμό, στην ενέργεια, στα ταχυδρομεία, στις χερσαίες και εναέριες μεταφορές, στην υγεία, στην εκπαίδευση, στο τραπεζικό σύστημα, στην κοινωνική ασφάλιση. Έχει εξάλλου τον άμεσο έλεγχο, ή, έμμεσα μέσω του τραπεζικού συστήματος, ενός μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων στη γεωργία, τη βιομηχανία και τον τουρισμό. Και για να εξυπηρετήσει αυτό το αναπαραγόμενο σύστημα, το Κράτος χρησιμοποιεί ένα πυκνό πλέγμα παρεμβατικών μηχανισμών και απασχολεί έναν τεράστιο αριθμό εργαζομένων.

Στη μεταπολεμική περίοδο, σε όλη την Ευρώπη κυριάρχησαν τάσεις επέκτασης του Κράτους και πολιτικές στηριγμένες στη θεωρία της ελλειμματικής ενίσχυσης της ενεργού ζήτησης. Και πολλά από τα προβλήματα που εξακολουθεί να αντιμετωπίζει η Ευρώπη, κυρίως στον κρίσιμο τομέα της ανταγωνιστικότητας, ανάγονται σε εκείνες τις αποφάσεις, παρά το γεγονός ότι οι σχετικές πολιτικές έχουν εγκαταλειφθεί προ πολλού.

Στην Ελλάδα η εξάπλωση του Κράτους δεν στηρίχθηκε μόνο σε ιδεολογικές επιλογές ανάλογες με αυτές που οδήγησαν στην επέκταση του Κράτους στην υπόλοιπη Ευρώπη. Εδώ η διεύρυνση του Κράτους υπαγορεύθηκε και από τις ανάγκες ενός πελατειακού πολιτικού συστήματος, τροφοδοτήθηκε από αυτό και το ανατροφοδότησε.

Η ιδιομορφία αυτή είχε δύο σημαντικές επιπτώσεις: *Πρώτον*, δεν δημιουργήθηκε ποτέ στη χώρα ένα κράτος κοινωνικής προστασίας ανάλογο με αυτό της Ευρώπης. *Δευτερον*, το Κράτος δεν στελεχώθηκε με κριτήρια αποτελεσματικότητας και συνέχειας.

Το σύστημα αυτό, ανεξάρτητα από τις όποιες θετικές ή αρνητικές επιδράσεις του στην οικονομική πρόοδο, είναι φανερό πως έχει εξαντλήσει πλέον τα όρια του και ήδη δρα ανασταλτικά στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, καθώς δεσμεύει πόρους τους οποίους σπαταλά για την αναπαραγωγή του, πόρους που, αν χρησιμοποιηθούν παραγωγικά, θα μπορούσαν να επιταχύνουν δραματικά την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση.

Τα σημερινά συνεπώς προβλήματα δεν είναι απλό συγκυριακό φαινόμενο που μπορεί να αντιμετωπισθεί με ανάλογες πολιτικές. Είναι, όπως αναφέρθηκε, όψεις του γενικότερου δομικού προβλήματος που προέρχεται από τον ίδιο τον ρόλο του Κράτους στην ελληνική κοινωνία. Ο ρόλος αυτός πρέπει να αλλάξει. Η ελληνική οικονομία για να προχωρήσει στον 21ο αιώνα πρέπει να απαλλαγεί από τις δουλειές του παρελθόντος.

Ευέλικτη αποκρατικοποίηση

Πρώτο βήμα ο ποσοτικός περιορισμός του Κράτους. Η αποκρατικοποίηση δεν είναι ιδεολογική επιλογή ή αιποσκοπός. Είναι αναγκαιότητα που προκύπτει από τη βασική επιλογή για ταχύτερη οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική ευημερία και σύγκλιση με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επιπλέον, στην παρούσα φάση που βρίσκεται η ελληνική οικονομία, η αποκρατικοποίηση είναι ο μόνος τρόπος που επιτρέπει την ταυτόχρονη προώθηση σταθεροποίησης και

ανάπτυξης. Γιατί από τη μια πλευρά μειώνει δραστικά τις δαπάνες του Δημόσιου τομέα, συμβάλλοντας έτσι στη σταθεροποίηση, και από την άλλη ευνοεί την εντονότερη δραστηριοποίηση του Ιδιωτικού τομέα, με αποτέλεσμα την επιτάχυνση της ανάπτυξης.

Η προώθηση ριζικών μεταρρυθμίσεων στον τομέα αυτό, είναι βέβαιο ότι θα συναντήσει την αντίθεση κεκτημένων συμφερόντων και την αδράνεια ενός συστήματος που διαμορφώθηκε μέσα σε συνθήκες στενής εξάρτησης της κοινωνίας από το Κράτος. Η αντίθεση αυτή δεν πρέπει να λάβει συγκρουσιακό χαρακτήρα που θα θέσει σε κίνδυνο τις αλλαγές. Κι αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την πειστική κατάδειξη των ωφελειών που θα προ-κύψουν για όλους, αλλά και με συγκεκριμένες ρυθμίσεις που θα κάμψουν τις αντιστάσεις και θα επιτρέψουν την ομαλή μετάβαση.

Μορφές αποκρατικοποίησης

Η αποκρατικοποίηση δεν πρέπει να συγχέεται με συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως π.χ. την ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεων που βρίσκονται υπό δημόσιο έλεγχο. Η αποκρατικοποίηση είναι έννοια ευρύτερη και δεν σημαίνει υποχρεωτικά αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος κρατικών οργανισμών ή δημοσίων επιχειρήσεων, αλλά ούτε και απαλλαγή του κράτους από την ευθύνη παροχής ορισμένων προϊόντων και υπηρεσιών.

Αποκρατικοποίηση σημαίνει επανεξέταση όλων των προϊόντων και υπηρεσιών που παρέχονται σήμερα από το Κράτος και αναζήτηση των αποδοτικότερων μεθόδων για την παραγωγή και τη διανομή τους.

Βασικά κριτήρια που πρέπει να εφαρμόζονται σε όλες τις περιπτώσεις είναι η βελτίωση της εξυπηρέτησης των πολιτών και η συμπίεση του κόστους. Και αυτό εξασφαλίζεται αν η ευθύνη της παραγωγής ή/και της διανομής των προϊόντων αυτών μετατεθεί στον Ιδιωτικό τομέα, έστω και αν θεωρηθεί ότι το απαιτούμενο κόστος πρέπει να εξακολουθήσει να βαρύνει το Κράτος, όπως π.χ. στον τομέα της παιδείας ή της υγείας.

Στις περιπτώσεις προϊόντων και υπηρεσιών που ήδη παράγονται από τον Ιδιωτικό τομέα το Κράτος πρέπει να αποσυρθεί ολοκληρωτικά, καθώς η παρουσία του στους τομείς αυτούς οδηγεί σε περαιτέρω στρέβλωση του ανταγωνισμού.

Στην έννοια της αποκρατικοποίησης περιλαμβάνεται, τέλος, η κατάργηση όλων των κρατικών μονοπωλίων με την άρση των περιορισμών για την είσοδο νέων επιχειρήσεων.

Αποτελεσματικοί έλεγχοι

Στους τομείς εκείνους, όπου το Κράτος διατηρούσε μονοπωλιακή θέση, όπως π.χ. στην Κοινή Ωφέλεια, εφόσον δεν είναι εφικτή ή δεν κριθεί επιθυμητή η απελευθέρωση της αγοράς έτσι ώστε να επικρατήσουν συνθήκες ανταγωνισμού από την πρώτη κιόλας φάση της αποκρατικοποίησης, τότε **οι ιδιωτικές επιχειρήσεις που θα αναλάβουν αυτούς τους τομείς πρέπει να υπόκεινται σε ένα σαφές, εκ των προτέρων καθορισμένο, πλαίσιο που θα ρυθμίζει τους όρους λειτουργίας τους.**

Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι οι ελεγκτικές αρμοδιότητες θα πρέπει να ασκούνται απ' ευθείας από το ίδιο το Κράτος. Η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι οι έλεγχοι είναι αποτελεσματικότεροι όταν ανατίθενται σε ανεξάρτητους, ευέλικτους οργανισμούς.

Αποδοτική λειτουργία δημοσίων επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις εκείνες που θα θεωρηθεί ότι πρέπει να παραμείνουν στον έλεγχο του Κράτους δεν μπορεί να συνεχίσουν να λειτουργούν όπως μέχρι σήμερα, επιβαρύνοντας δυσανάλογα την ελληνική κοινωνία. Οι επιχειρήσεις αυτές πρέπει να υπαχθούν σ' ένα νέο κανονιστικό πλαίσιο που θα στηρίζεται στα ακόλουθα:

- Διαφάνεια λειτουργίας.
- Αξιοκρατική διοίκηση, υπεύθυνη απέναντι στην επιχείρηση και όχι στην πολιτική εξουσία.
- Αξιολόγηση της αποδοτικότητας με βάση την επίτευξη σαφώς καθορισμένων στόχων.
- Συνεχής βελτίωση της" παραγωγικότητας, που θα προσδιορίζεται αντικειμενικά.

Ριζική αναμόρφωση της δημόσιας διοίκησης

Η *δεύτερη* προτεραιότητα σε σχέση με το Κράτος είναι οι αλλαγές εκείνες που θα κάνουν αποδοτικότερη τη λειτουργία του, έτσι ώστε να περιορισθούν οι δαπάνες του και να βελτιωθεί η ποιότητα αλλά και η ποσότητα των προσφερομένων υπηρεσιών. Η μεταρρύθμιση της Δημόσιας διοίκησης, που συνεχώς διακηρύσσεται και ουδέποτε πραγματοποιείται, δεν εξαντλείται σε μικρές επιφανειακές αλλαγές, όπως π.χ. η πάταξη της γραφειοκρατίας, όπως κοινότοπα επαναλαμβάνεται.

Για να υπάρξει ουσιαστική μεταρρύθμιση πρέπει να αλλάξει ριζικά ο συγκεντρωτικός τρόπος, με τον οποίο αντιμετωπίζεται μέχρι σήμερα η Δημόσια διοίκηση, και να αναδειχθούν οι επιμέρους υπηρεσίες, φορείς και οργανισμοί του Δημοσίου σε αυτοτελείς διοικητικές και οικονομικές οντότητες.

Σε κάθε μια από αυτές τις μονάδες καθορίζονται συγκεκριμένοι στόχοι και εκχωρείται προσδιοριζόμενο τμήμα του κρατικού προϋπολογισμού, σε αντάλλαγμα του οποίου η μονάδα δεσμεύεται να παρέχει συγκεκριμένη ποσότητα και ποιότητα αγαθών, με λογικό κόστος και συνεχώς βελτιούμενη παραγωγικότητα.

Η ουσιαστική αυτή μεταρρύθμιση είναι εφικτή, αν υπάρξουν ριζικές αλλαγές στην οργάνωση και στο ισχύον δημόσιο λογιστικό και ελεγκτικό σύστημα, με το οποίο σήμερα επιδιώκεται απλώς η ευθυγράμμιση των δαπανών με τους διαθέσιμους πόρους και η διασφάλιση της νομιμότητας τους. Αντίθετα, σ' ένα πράγματι καινοτόμο σύστημα Δημόσιας διοίκησης και Δημοσίου λογιστικού, η έμφαση της διαδικασίας ελέγχου των δαπανών μετατίθεται από το συνολικό επίπεδο προς τις επιμέρους δραστηριότητες, φορείς και τομείς του Δημοσίου. Και δεν περιορίζεται στην τυπική νομιμότητα των δαπανών, αλλά προχωρεί στη διαρκή και συστηματική αξιολόγησή τους με κριτήριο τον βαθμό επίτευξης του έργου και αποτελέσματος που επιδιώκεται από κάθε επιμέρους δραστηριότητα.

Απαιτούνται, συνεπώς, ουσιαστικές διαρθρωτικές, οργανωτικές και λειτουργικές μεταβολές στη Δημόσια διοίκηση και στις επιμέρους δημόσιες υπηρεσίες, φορείς και οργανισμούς, οι οποίες να προάγουν τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια κάθε υπηρεσιακής μονάδας, να προωθούν την έννοια του «προϋπολογισμού έργου» αντί του «προϋπολογισμού φορέα» και να επιτρέπουν διαρκή αξιολόγηση των παρεχόμενων δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια αποτελεσματικότητας.

Η εφαρμογή αυτών των κριτηρίων στη λειτουργία της Δημόσιας διοίκησης όχι μόνο θα βελτιώσει την αποδοτικότητά τους, αλλά θα δημιουργήσει και συνθήκες που θα περιορίσουν δραστικά τη διαφθορά και θα συμβάλουν στην επικράτηση ενός νέου ήθους και μιας νέας δημιουργικής σχέσης συνεργασίας με τους πολίτες.

Αποδοτικό κοινωνικό κράτος

Η *τρίτη* μεγάλη αλλαγή που πρέπει να πραγματοποιηθεί αφορά τον τρόπο που λειτουργεί το Κράτος για να εξασφαλίζει στους πολίτες τις ποιοτικά και ποσοτικά αναγκαίες υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας.

Υποστηρίζεται συχνά ότι ο περιορισμός του Κράτους θίγει κατεξοχήν αυτό το κομμάτι της δραστηριότητάς του, το κοινωνικό. Έχει όμως αποδειχθεί ότι και στις πιο ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, που διαθέτουν αποτελεσματικότερους μηχανισμούς ανακατανομής του εισοδήματος, η αύξηση των δημοσίων δαπανών από ένα σημείο και πέρα δεν συνεπάγεται μεγαλύτερα κοινωνικά οφέλη. Αντίθετα δημιουργεί προβλήματα, τα οποία περιορίζουν την

αποδοτικότητά του και συνακόλουθα τα οφέλη που παρέχονται στους πολίτες. Ξεκινώντας από μια πρωταρχική κατάφαση, μια 3 ρηση αποδοχή της ανάγκης του κοινωνικού κράτους, θεωρούμε ότι η κοινωνία πρέπει να εξασφαλίζει για τα μέλη της την ικανοποίηση βασικών αναγκών στην εκπαίδευση, την περίθαλψη, την υγεία και τη σύνταξη, αναλαμβάνοντας και την ευθύνη του αντίστοιχου τιμήματος. Αυτό συνεπάγεται ότι ένα μέρος των εθνικών πόρων πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την ικανοποίηση των βασικών αυτών αναγκών.

Όμως το πρωταρχικό ζήτημα σε κάθε απόφαση που αφορά τη χρήση περιορισμένων πόρων για την ικανοποίηση δεδομένων ή αυξανόμενων αναγκών είναι η αποδοτικότητα της κατανομής, αν δηλαδή οι περιορισμένοι πόροι χρησιμοποιούνται έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η μέγιστη δυνατή ικανοποίηση των αναγκών.

Με δεδομένη συνεπώς την επιθυμία της κοινωνίας να αντιμετωπίσει τις βασικές ανάγκες που περιλαμβάνονται στην έννοια του κοινωνικού κράτους και δεδομένων των πόρων που διατίθενται, η λύση είναι να αναζητηθούν οι μηχανισμοί που εγγυώνται ότι οι πόροι αυτοί θα χρησιμοποιηθούν αποδοτικότερα.

Μέχρι σήμερα το σύστημα κοινωνικής προστασίας, που σε γενικές γραμμές ισχύει στη χώρα μας, είναι σύστημα αναδιανεμητικό, στο οποίο οι αποφάσεις λαμβάνονται από την πολιτική εξουσία και εφαρμόζονται από τη Δημόσια διοίκηση. Εξάλλου το σύστημα αυτό διαμορφώθηκε αποσπασματικά, υπό την πίεση ομάδων συμφερόντων, με αποτέλεσμα σήμερα να παρουσιάζει έντονες ανισομέρειες και διαφορές.

Ένα τέτοιο σύστημα φέρει το ιστορικό βάρος της προέλευσής του και ταυτόχρονα εμφανίζει τα σοβαρά μειονεκτήματα που έχει το ίδιο το Κράτος και η Δημόσια διοίκηση. Τα μειονεκτήματα αυτά αποτελούν και τους σημαντικότερους παράγοντες της κρίσης που περνάει το κοινωνικό κράτος. Είναι συνεπώς σαφές ότι για να ξεπεραστεί η σημερινή κρίση πρέπει να αλλάξουν οι μορφές δραστηριοποίησης του Κράτους και στον κοινωνικό τομέα.

Το Κράτος στο μέλλον πρέπει να διατηρήσει δύο σημαντικές λειτουργίες: να καθορίζει και να διασφαλίζει τα πρότυπα και κανόνες λειτουργίας και να παρέχει σε όλους τους πολίτες τις οικονομικές δυνατότητες για μια ελάχιστη κοινωνική προστασία. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι το ίδιο το Κράτος είναι υποχρεωμένο και να παρέχει μονοπωλιακά τις υπηρεσίες αυτές.

Θα πρέπει παράλληλα να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που θα επιτρέπουν και στον ιδιωτικό τομέα να δραστηριοποιηθεί σε όλες τις περιοχές, παρέχοντας ανταγωνιστικές υπηρεσίες. Μια τέτοια εξέλιξη θα συμβάλει αποφασιστικά στη βελτίωση και των υπηρεσιών που θα εξακολουθήσουν να παρέχονται από το Δημόσιο.

Δύο είναι οι γενικές κατευθύνσεις, προς τις οποίες πρέπει να στραφούν οι προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους:

Πρώτον, να αναζητηθούν οι μέθοδοι που θα επιτρέψουν τη γόνιμη συνύπαρξη ιδιωτικού και Δημόσιου τομέα στον χώρο των κοινωνικών υπηρεσιών.

Δεύτερον, να διερευνηθούν μέθοδοι, τρόποι και τεχνικές που θα δίνουν τη δυνατότητα σε όλους τους πολίτες να αντιμετωπίζουν το κόστος των υπηρεσιών που θεωρούνται ότι καλύπτουν το ελάχιστο της κοινωνικής προστασίας, ανεξάρτητα από το αν οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται από ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα.

Οι απαντήσεις στα κυρίαρχα αυτά ζητήματα θα επιτρέψουν τη δημιουργία ενός σύγχρονου κοινωνικού κράτους που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες των πολιτών του.

Αναδιάρθρωση του ασφαλιστικού συστήματος

Μια από τις μεγάλες προκλήσεις, στις οποίες θα πρέπει να απαντήσει η ελληνική κοινωνία στο άμεσο μέλλον, είναι η κρίση στην οποία οδηγείται το ασφαλιστικό σύστημα, επηρεαζόμενο από την παρούσα κακή οικονομική του κατάσταση, η οποία θα επιταθεί δραματικά από τις δημογραφικές εξελίξεις.

Συγκεκριμένα, η προϊούσα γήρανση του πληθυσμού στα προσεχή 20-30 χρόνια δημιουργεί τεράστιες πρόσθετες ανάγκες, που πρέπει να αρχίσουν να αντιμετωπίζονται όσο το δυνατόν

συντομότερα με μακρόπνοη προοπτική. Το μέγεθος του προβλήματος αναδεικνύεται από την ακόλουθη εκτίμηση: αν το ποσοστό παροχών σε σχέση με το μέσο εισόδημα παραμείνει σταθερό στα επίπεδα του 1990, η συνταξιοδοτική δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ θα αυξηθεί από 11,7% το 1990 σε 22,6% το 2030. Χωρίς δηλαδή καμία βελτίωση στις παροχές η επιβάρυνση θα πρέπει να πολλαπλασιασθεί για να καλύψει τις ανάγκες που προκύπτουν από τις δημογραφικές εξελίξεις.

Προβλήματα αυτού του μεγέθους δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν με τη σημερινή δομή και λειτουργία του ασφαλιστικού συστήματος. Μέτρα, όπως η αύξηση των εισφορών και η μείωση των παροχών, έχουν εξαντλήσει πλέον τα όρια και την αποτελεσματικότητά τους. Εκείνο που απαιτείται είναι η γενικότερη αναδιάρθρωση του ασφαλιστικού συστήματος που θα στηριχθεί σε δύο κατευθύνσεις:

Πρώτον, στην αναμόρφωση των δημοσίων προγραμμάτων συνταξιοδότησης με στόχους τη διαμόρφωση εναρμονισμένων και κοινωνικά αποδεκτών όρων, παροχών, προϋποθέσεων, χρηματοδότησης, διαχείρισης αποθεματικών και οργάνωσης.

Οι επεμβάσεις αυτές μπορούν να οδηγήσουν σε συγκριτική μείωση του κόστους και αύξηση των εσόδων χωρίς γενικευμένη προσφυγή σε αύξηση των εισφορών.

Δεύτερον, στη δημιουργία προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν και θα ενθαρρύνουν την ευρύτερη χρήση προαιρετικής πρόσθετης ασφάλισης με προγράμματα συνταξιοδότησης κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα.

Μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος

Η τέταρτη μεγάλη περιοχή, στην οποία πρέπει να στραφούν οι προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό του Κράτους, είναι το φορολογικό σύστημα. Το σύστημα αυτό, όπως διαμορφώθηκε σε όλη τη μεταπολεμική περίοδο αλλάζοντας διαρκώς και σωρεύοντας χαριστικές ρυθμίσεις και ευκαιριακές παρεμβάσεις, δεν μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο άσκησης οικονομικής πολιτικής και περιορίζεται στον άγονο ρόλο ενός αναποτελεσματικού μηχανισμού συλλογής εσόδων για να καλυφθούν οι αυξανόμενες δαπάνες που προκαλεί η διόγκωση του Κράτους.

Για να διαδραματίσει συνεπώς το φορολογικό σύστημα θετικό ρόλο μέσα στις νέες συνθήκες, πρέπει να απαλλαγεί από τα βάρη του παρελθόντος και να οργανωθεί πάνω σε νέες βάσεις. Οι κατευθύνσεις της μεταρρύθμισης που απαιτείται είναι:

1. Σταθεροί κανόνες λειτουργίας που δεν θα αλλάζουν για να εξυπηρετήσουν πρόσκαιρες δημοσιονομικές ανάγκες ή πολιτικές σκοπιμότητες. Μέχρι σήμερα η αλλαγή των κανόνων, οι έκτακτες εισφορές και οι ευκαιριακές παρεμβάσεις υπήρξαν στοιχεία του φορολογικού συστήματος που ανέτρεπαν τον επιχειρηματικό προγραμματισμό και συνέτειναν στη δημιουργία κλίματος αβεβαιότητας.

Η πρακτική αυτή πρέπει να αλλάξει ριζικά με τη θέσπιση σταθερών, απλών και κατανοητών κανόνων χωρίς εξαιρέσεις που θα είναι εκ των προτέρων γνωστοί στους φορολογούμενους και θα ισχύουν για ένα σχετικώς μακρό χρονικό διάστημα.

2. Αύξηση των φορολογικών εσόδων, που μπορεί να επιτευχθεί με επικέντρωση των προσπαθειών στα ακόλουθα:

- *Διεύρυνση της φορολογικής βάσης* με τη φορολόγηση όλων των κατηγοριών του πληθυσμού και όλων των εισοδημάτων από οποιαδήποτε πηγή. Δεν πρέπει βέβαια να υποτιμώνται οι δυσχέρειες του εγχειρήματος, καθώς ένα μεγάλο μέρος οικονομικών δραστηριοτήτων που δεν φορολογούνται κινείται στον χώρο της μη καταγραφόμενης παραοικονομίας. Η προσπάθεια εκεί θα πρέπει να στραφεί στην εφαρμογή πολιτικών που θα επιτυγχάνουν την προσέλκυση της παραοικονομίας στην επίσημη οικονομία. Όμως και στην επίσημη οικονομία υπάρχει ακόμη, παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί τα τελευταία χρόνια, ένα πλήθος δραστηριοτήτων και εισοδημάτων που δεν φορολογούνται.

Οι απαλλαγές αυτές, που θεσπίστηκαν σταδιακά υπό την πίεση συντεχνιακών συμφερόντων και δεν συνδέονται με αναπτυξιακές επιλογές, πρέπει να καταργηθούν.

- *Πάταξη της υφιστάμενης εκτεταμένες φοροδιαφυγής*, η οποία όχι μόνο στερεί έσοδα από το Δημόσιο, αλλά και δημιουργεί άνισους όρους ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις που δεν φοροδιαφεύγουν. Και στον τομέα αυτό υπάρχει μεν προσπάθεια τα τελευταία χρόνια, αλλά όχι ο ριζοσπαστικός εκσυγχρονισμός του φοροσυλλεκτικού μηχανισμού, ο οποίος είναι δυνατός με την καθολική εφαρμογή της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και της πληροφορικής.
- *Περιορισμός των κόστους λειτουργίας και αύξηση της παραγωγικότητας των φορολογικών Υπηρεσιών*. Τα προβλήματα που παρουσιάζονται σήμερα συνδέονται ασφαλώς με τις μεγάλες καθυστερήσεις στην εισαγωγή σύγχρονων μέσω μηχανοργάνωσης. Όμως η κύρια αιτία τους πρέπει να αναζητηθεί στις διαρθρωτικές αδυναμίες της Δημόσιας διοίκησης, οι οποίες έχουν ήδη επισημανθεί. Ο εκσυγχρονισμός συνεπώς των φορολογικών υπηρεσιών πρέπει να ενταχθεί στη γενικότερη προσπάθεια υπέρβασης των αδυναμιών αυτών και εκσυγχρονισμού της Δημόσιας διοίκησης. Η μηχανοργάνωση αποτελεί ασφαλώς ένα μεγάλο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Δεν είναι όμως πανάκεια και δεν θα λειτουργήσει θετικά, αν δεν συμβαδίσει με ουσιαστικές μεταβολές στη συγκρότηση και λειτουργία των φορολογικών υπηρεσιών, μέσα στα πλαίσια της ευρύτερης διοικητικής μεταρρύθμισης.

3. Παράλληλα με τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, περιορισμός της φορολογικής επιβάρυνσης των ήδη φορολογουμένων με μείωση των φορολογικών συντελεστών, οι οποίοι είναι ήδη υψηλοί σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η μείωση των συντελεστών επιβάλλεται για να ενισχυθούν τα κίνητρα για εργασία, αποταμίευση και επενδύσεις, θα καθίσταται όμως συνεχώς και πιο αναγκαία για έναν πρόσθετο λόγο: τον διεθνή φορολογικό ανταγωνισμό που οξύνεται, καθώς η τάση των συντελεστών στις υπόλοιπες χώρες της Ένωσης είναι ήδη πτωτική, γεγονός που καθιστά ακόμα πιο δυσχερή τη θέση της Ελλάδας και αποτρέπει τις ξένες επενδύσεις.

* Το Civilitas.GR και ο «ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ» προτίθενται να απομακρύνουν το κείμενο αυτό από την Ιστοσελίδα τους, εάν η αναδημοσίευσή του προσβάλλει κεκτημένα πνευματικά ή εμπορικά δικαιώματα (info@civilitas.gr)